

GÖTEBORGS UNIVERSITET

Musikens betydelse för barns lärande och utveckling

Två förskolepedagogers tankar om att arbeta med musik i förskolans verksamhet

Ida Gradén

LAU390

Handledare: Mona Hallin

Examinator: Christina Ekström

Rapportnummer: VT11 1120 5

Abstract

Examensarbete inom lärarutbildningen

Titel: Musikens betydelse för barns lärande och utveckling: Två förskolepedagogers tankar om att arbeta med musik i förskolans verksamhet

Författare: Ida Gradén

Termin och år: VT 2011

Kursansvarig institution: Sociologiska institutionen

Handledare: Mona Hallin

Examinator: Christina Ekström

Rapportnummer: VT11 1120 5

Nyckelord: Musik, musisk, förskolebarn, verksamma pedagoger, förskola

Sammanfattning:

Syfte: Mitt syfte med studien är att ta reda på hur verksamma förskolepedagoger använder musik i förskolans verksamhet, i vilket syfte samt pedagogernas tankar om musikens betydelse för barns lärande och utveckling.

Huvudfråga: Musikens betydelse för barns lärande och utveckling.

Metod och material: Jag använde en kvalitativ forskningsmetod där jag samlade in information genom att intervjua verksamma förskolepedagoger.

Resultat: Min studie visar på att musik har stor betydelse för barns lärande och utveckling. Musik bidrar till ett lustfyllt lärande som skapar glädje och trygghet i förskolans arbete med barn.

Betydelse för läraryrket: Min studie kan ge förskolepedagoger en uppfattning om vikten av att använda musik tillsammans med barn i förskolans verksamhet. Vidare kan studien ge förskolepedagoger en insikt om musikens möjligheter för barns lärande och utveckling.

Innehåll

Abstract	2
1. Inledning	5
1.1 Syfte och problemformulering.....	5
1.2 Disposition.....	5
2. Litteraturgenomgång	6
2.1 Styrdokument	6
2.2 Musikens betydelse för barns lärande och utveckling.....	7
2.3 Vikten av musik i lärarutbildningen och som pedagogiskt verktyg.....	9
2.4 Sociokulturellt perspektiv	11
2.5 Sammanfattning:.....	13
3. Metod	14
3.1 Metodval.....	14
3.2 Urval.....	15
3.3 Genomförandet av intervjuer och observationer.....	16
3.4 Bearbetning av material	18
3.5 Forskningsetiska principer	19
3.6 Undersökningens reliabilitet, validitet och generaliserbarhet.....	19
4. Resultat	21
4.1 Respondenterna och deras arbetsmiljö.....	21
4.2 Arbetet med musik i förskolans verksamhet	22
4.2.1 Planerade aktiviteter.....	22
4.2.2 Spontana aktiviteter.....	24
4.2.3 Pedagogiskt material.....	25
4.3 Syftet med att använda musik i arbetet med barn.....	26
4.4 Synen på musik i pedagogers arbete	26
4.4.1 Med musik blir det roligt.....	26
4.4.2 Vikten av musik i lärarutbildningen.....	27
4.5 Musikens betydelse för barns lärande och utveckling.....	28
5. Diskussion	30
5.1 Musik kopplat till barns lärande och utveckling.....	30
5.1.1 Musik som redskap för barns språkliga utveckling	30
5.1.2 Musik som redskap för barns sociala utveckling	31
5.1.3 Musik som redskap för barns motoriska utveckling.....	32
5.2 Musik och kulturell identitet	32

5.3 Musik kopplat till pedagogisk utbildning.....	33
5.4 Metoddiskussion.....	33
5.5 Relevans för läraryrket.....	34
5.6 Förslag på vidare forskning.....	35
6. Slutord	35
7. Referenser	36
Bilaga	37
Intervjuguide	37

1. Inledning

Detta är en studie om hur verksamma förskolepedagoger använder musik i den pedagogiska verksamheten. Under hela min utbildning har jag sett den estetiska verksamheten som ett viktigt inslag i arbetet med barn och jag valde att specialisera mig i skapande verksamhet. Idén om att göra en fördjupad studie om hur förskolepedagoger använder musik i förskolan väcktes när jag läste kursen ”Skapande verksamhet för tidigare åldrar” där jag i samband med min verksamhetsförlagda utbildning har haft en känsla av att användningen av just musik i förskolan är lite bortglömt. Jag har även haft en känsla av att många pedagoger egentligen inte vet varför de har sång- och musiksamlingar och sjunger med barnen. Samtidigt vet jag att det finns pedagoger som ser vikten av arbetet med musik tillsammans med barn och det är dessa pedagoger jag skulle vilja lyfta fram med deras erfarenheter och hur de ser på just musikens möjligheter för barns lärande och utveckling. I läroplanen för förskolan står det bland annat att barnen ska få möjlighet att kommunicera med olika uttrycksformer och bland de exempel som ges i styrdokumentet är musik, sång, rytmik, dans och rörelse några av dessa uttrycksformer (Lpfö98). Som blivande förskollärare vill jag arbeta mycket med musik när jag kommer ut i arbetslivet. Musik betyder väldigt mycket för mig och jag tror att den har en inverkan på alla människor.

1.1 Syfte och problemformulering

Syftet är att undersöka hur verksamma pedagoger använder musik i förskolans verksamhet och i vilket syfte, samt hur de själva tänker kring musikens betydelse för barns lärande och utveckling. För att ta reda på detta har jag använt mig av nedanstående frågor:

- Hur arbetar verksamma pedagoger med musik i förskolan?
- I vilket syfte används musiken?
- Hur tänker pedagogerna kring användningen av musik i förskolan?
- Hur tänker pedagogerna kring musikens betydelse för barns lärande och utveckling?

1.2 Disposition

Mitt arbete inleds med en förklaring till valet av ämne som därefter följs av mitt syfte med problemformulering. Därefter lyfter jag fram den litteratur som belyser musikens betydelse för barns lärande och utveckling i min litteraturgenomgång. Sedan kommer metoden där jag redovisar på vilket sätt jag utfört min empiriska undersökning. I resultatdelen redovisar jag för det material som jag fått fram genom mina intervjuer. Därefter knyter jag an litteratur, resultat och mina egna tankar i diskussionsdelen. Slutligen reflekterar jag över vald metod och vilken relevans min studie har för läraryrket samt tankar kring fortsatt forskning.

2. Litteraturgenomgång

I detta avsnitt kommer litteraturen som ansluter till mitt valda ämne att redovisas. Först kommer jag att ta upp vad läroplanen säger gällande musikaktivitet i förskolan. Därefter följer en genomgång av litteratur som behandlar musikens betydelse för barns lärande och utveckling samt synen på musik i lärarutbildningen och som pedagogiskt verktyg. Slutligen kommer en beskrivning av det sociokulturella perspektivet, vilket är den teori som min undersökning lutar mot då musik och så gott som allt lärande i förskolan sker i ett socialt samspel med andra.

2.1 Styrdokument

I läroplanen för förskolan (Lpfö98) reviderad 2010 står det att lärandet ska baseras på ett samspel mellan vuxna och barn som får barnen att lära av varandra. Barngruppen ska ses som en viktig del i barns lärande och utveckling. Förskolan ska även ge barnen en möjlighet till att utveckla en positiv uppfattning om sig själva som lärande och skapande individer. Barnen ska få hjälp med att känna tilltro till sin egen förmåga att *”tänka själva, handla, röra sig och lära sig”*, dvs. bilda sig utifrån olika aspekter såsom *”intellektuella, språkliga, etiska, praktiska, sinnliga och estetiska”* aspekter (Lpfö98, s 9).

”Att skapa och kommunicera med hjälp av olika uttrycksformer såsom bild, sång och musik, drama rytmik, dans och rörelse liksom hjälp av tal- och skriftspråk utgör både innehåll och metod i förskolans strävan att främja barns utveckling och lärande” (Lpfö98, s 9).

Det här är något som även återkommer ett par sidor framåt i läroplanen:

”Förskolan ska sträva efter att varje barn utvecklar sin skapande förmåga och sin förmåga att förmedla upplevelser, tankar och erfarenheter i många uttrycksformer som lek, bild, rörelse, sång och musik, dans och drama (Lpfö98, s 12).

Musik är alltså ett av fler estetiska uttrycksmedel som framhålls som både innehåll och metod för att uppnå annan kunskap.

2.2 Musikens betydelse för barns lärande och utveckling

Den ”musiska” människan är ett begrepp som blivit välkänt genom den norska professorn i musikvetenskap Jon-Roar Bjørkvold som anser att vi föds till musiska människor och att barns första upplevelser av musik sker redan i fosterstadiet i mammans mage. Det ofödda barnet reagerar på starka ljud, moderns rörelser och moderns kroppsrytm genom att sparka. Ljud, rörelse och rytm är människans musiska grundelement och finns i kroppens känselsinne långt innan födseln. Han menar att det är musiken i moderns röst, tonfall, rytmer, tempo och dynamik som barnet lyssnar till när modern talar eller sjunger, vilket fostret finner meningsfullt (Bjørkvold, 2005).

Enligt Bjørkvold är ljud, språk och lek nyckeln till inläring och livskraft och att man därför tidigt ska börja sjunga med sina barn. Mammans röst är livsviktig för att barnet ska utveckla sin förmåga att kommunicera och barnet älskar att höra mammans känslofulla sång (Bjørkvold, 2005). Även Fagius, musikvetare, anser att moderns sång och nynnande är viktig för det lilla barnet och menar att den grundläggande lusten till musik och sång är starkt bunden till välmående och gott humör (Fagius, 2007). Jederlund, musikhandledare och musikterapeut belyser dessutom vikten av att fortsätta använda sång i lek och umgänge med barn under barnets hela uppväxttid (Jederlund, 2002). Att det är viktigt att erbjuda barn musik tidigt i livet anser även Bojner, musikforskare: ”*Musikupplevelser har stor betydelse i barns utveckling på många sätt*” (Bojner, 1998, s 16). Hon anser att musik är bra för välbefinnandet och menar att musik är roligt och lustbetonat, vilket skapar glädje och harmoni (Bojner, 1998).

Bjørkvold (2005), Jederlund (2002), Sæther & Angelo Aalberg (2006) och Uddén (2004) tar alla upp den spontana barnsången och menar att barn gestaltar sina upplevelser och vad de vill säga genom musikaliska uttryck som består av kroppsrörelse, tal och sång och den integreras i alla slags aktiviteter, i leken och i vardagen. Bjørkvold (2005) anser att spontansången är barnets musikaliska modersmål och att sången ”*ger puls åt leken, form åt kroppsrörelserna och känsla åt rösten*” (Bjørkvold, 2005, s 65). Sången är livsviktig eftersom den får barnet att uttrycka sig och växa som individ. Han menar att sången har en social prägel som ofta involverar andra och att man i denna sociala gemenskap kan berätta om vem man är genom att sjunga. Barn spontansjunger många gånger när orden inte räcker till, sången används helt enkelt som ett kommunikationsmedel och detta verkar alla barn över hela världen ha gemensamt. En av Bjørkvolds slutsatser efter att ha studerat barns sång i olika kulturer är: ”*Jag stötte aldrig på något barn som aldrig sjöng!*” (Bjørkvold, 2005, s 81). Denna erfarenhet

stämmer överens med Jederlund som aldrig heller har stött på något barn som inte sjunger när tillfället ges och då har han arbetat med barn i alla olika åldrar och från olika kulturer. Han har även arbetat med barn med funktionshinder som autism och grav utvecklingsstörning. Jederlund belyser vikten av att uppmuntra barns spontansång och att man även ska sjunga med barnen (Jederlund, 2002). Enligt Sæther och Angelo Aalberg, professor i musik respektive forskarassistent, ger sig barns spontansång tydligt i uttryck i leken. I och med detta anser de att behovet av att uttrycka sig musikaliskt måste vara medfött. (Sæther & Angelo Aalberg, 2006).

Antal Lundström, doktor i pedagogik och didaktik, anser även hon att musik och utvecklingen av barns kommunikation har anknytning till varandra. Kommunikation är ett verktyg för att kunna nå och förstå varandra.

”De bör därför få utveckla musikens ordlösa språk lika naturligt som de utvecklar sitt modersmål. Den musikaliska kommunikationen bör ta sin utgångspunkt i barnens naturliga närmiljö, i förskola, skola och i den vanliga kamratgruppen”
(Antal Lundström, 1996, s 110).

Sången främjar barns språkutveckling på ett lustfyllt sätt. Genom sång och ramsor kan barn lära sig nya ord och uttryck. Hon hävdar till och med att barns läs- och skrivövning kan tränas genom musik med hjälp av notbilder. Många barn upplever det musikaliska ”skrivandet” som mer lekfullt och logiskt än bokstavsskrivandet, menar hon, och bekantat sig med musikaliska skrivövningar kan barnen lättare övergå till andra symboliska former (Antal Lundström, 1996).

Enligt Uddén, filosofiedoktor i musikpedagogik och verksam som lärarutbildare i musik, verkar den spontana sången ha en central funktion för barns sociala, emotionella och motoriska utveckling (Uddén, 2004).

Sæther & Angelo Aalberg anser att förskolebarn bör bli bekanta med olika musikaliska verktyg. Genom sång och musik kan barn skapa musik som ger uttryck åt deras upplevelser, tankar och känslor, vilket främjar den emotionella utvecklingen. När man dessutom utför rörelser tillsammans med sång eller musik främjas motoriken. Även kognitiva färdigheter utvecklas med hjälp av musiken (Sæther & Angelo Aalberg, 2006). Enligt Uddén aktiveras människan rytmiskt genom sång och musik, vilket får kroppen att röra sig i takt mer eller mindre automatiskt (Uddén, 2004). Jederlund anser att om det sker en positiv motorisk

utveckling resulterar det oftast i att barnet gör stora framsteg i talspråsutvecklingen (Jederlund, 2002).

Antal Lundström, Jederlund och Sæther & Angelo Aalberg belyser musiken som ett redskap vid kulturella möten. De menar att musikupplevelser kan skapa positiva möten mellan barn och vuxna från olika nationaliteter. Jederlund anser även att den kommunikativa identiteten stärks med hjälp av musik.

”Barn älskar att uttrycka sig, oavsett språk. Finns det någon som lyssnar, ser och besvarar deras uttryck kommer alla deras språk att växa. De bygger då upp en positiv kommunikativ identitet. Barn som av någon anledning har svårigheter med sin talspråsutveckling eller inte talar svenska på en svensk förskola, kan omvänt utveckla en negativ kommunikativ identitet: ”Jag kan inte prata, jag kan inte uttrycka mig – alltså är jag tyst.” Genom att erbjuda dessa barn en lustfylld språklig utveckling till exempel med musik och rörelse, kan man vända den negativa utvecklingen. Med de goda upplevelserna stärks den kommunikativa identiteten: ”Jag kan sjunga och dansa, jag kan uttrycka mig – alltså talar jag” (Jederlund, 2002, s 146).

Sæther & Angelo Aalberg anser att i möte med musik får barnet en erfarenhet av att musik också är ett kulturuttryck och att förskolläraren är en förmedlare av värden som får betydelse för barns upplevelser och estetiska uppfattningar senare i livet. *”Gjennom musikalsk fellesskap og musikkaktiviteter utvikles en kulturell identitet”* (Sæther & Angelo Aalberg, 2006, s 62). Hon menar att i ett mångkulturellt samhälle borde det vara naturligt för barn i förskolan att möta musik från olika kulturer (Sæther & Angelo Aalberg, 2006). Antal Lundström menar att om det finns barn från olika kulturer i barngruppen kan musiken användas för att skapa en förståelse för varandra trots de kulturella skillnaderna till exempel genom folkvisor från barnens hemländer. Detta är möjligt då musiken är ett universellt språk som uttrycker samma känslor och behov oavsett vart vi kommer ifrån. På detta sett kan vi kanske motverka framtida fördomar (Antal Lundström, 1996).

2.3 Vikten av musik i lärarutbildningen och som pedagogiskt verktyg

Uddén ifrågasätter upplägget av musikutbildningen. Enligt henne har musikundervisningen i lärarutbildningarna fått allt mindre utrymme under senare delen av 1900-talet. Anledningen

till detta är att det inte längre är obligatoriskt för blivande förskolepedagoger att utbilda sig i musik. Idag satsar man istället på att utbilda dem som anser sig ha en bra musikalisk förutsättning då dessa kommer att välja till musikkurser i sin utbildning. Detta skapar enligt henne hämningar då många pedagoger inte anser att de har de rätta förutsättningarna att kunna utbilda sig i musik (Uddén, 2004).

Det här är något som Uddholm, lärarutbildare, tog upp redan 1993 att musik borde vara ett självklart ämne i våra utbildningar, framförallt med tanke på att den utgör en så pass stor del av vår vardag och i våra liv. Det finns många pedagoger som inte arbetar med musik av den anledningen att de tycker musik är svårt och att de är rädda för att göra fel då musik ofta ses som något märkvärdigt. Den lilla musikundervisning som erbjuds i lärarutbildningarna kan också vara en bidragande faktor till detta då även han menar att de ofta hjälper till att hämma pedagogernas självförtroende snarare än att lyfta. Musik är ett medium som kan utföras på en mängd olika sätt och enligt Uddholm är det viktigt att pedagoger vet vad de vill med sitt arbete och hur man kan inkludera musiken i detta. Han menar att man ska se möjligheterna istället för att se det som ett hinder (Uddholm, 1993, s 20).

”Alla pedagoger kan använda sig av musik i sitt arbete. Även om du upplever dig som en kraxande kråka, inte vet vad som är upp och ner på ett piano och alltid trampar dina danspartner på fötterna, har du ändå alla förutsättningar till att arbeta med musik. Men det krävs att du brukar det du kan, och inte uppgivet sätter dig ner och grubblar på allt det du inte kan. Utifrån min syn på människan och pedagogens roll finns det ingen färdig musikmetodik. Den växer istället fram utifrån gruppens behov och pedagogens förutsättningar. Din metod är alltså unik” (Uddholm, 1993, s 52).

Under senare år har det kommit en hel del studier som handlar om musikens roll i förskola och skola. Enligt Jederlund ses inte musik som något viktigt i vår kultur. Han anser att musikundervisningen ofta ses som en produkt istället för att man tar till vara på dess sociala och personliga aspekter. Detta kan leda till att barnen går miste om mycket av vad musiken har att erbjuda och menar att musik bidrar till ett lustfyllt lärande och att den skapar hela människor (Jederlund, 2002). Sæther och Angelo Aalberg anser att musik som estetiskt ämne borde vara en del av det dagliga arbetet i förskolan och att det är förskollärarens ansvar att se till att barn utvecklas musikaliskt på samma sätt som de utvecklas inom exempelvis motoriken och språket. *”Mulighetene for utvikling ligger også i de gode opplevelsene barnet kan få gjennom musikalsk og sosial interaksjon”* (Sæther & Angelo Aalberg, 2006, s 62). När

barn får kunskaper och färdigheter i musik kommer de till uttryck och dessa färdigheter kan i sin tur skapa inspiration till kreativa uttryck (Sæther & Angelo Aalberg, 2006). Detta anser även Fagius som menar att sången och sångleken borde finnas med i alla möjliga aktiviteter i förskolan. Sångmiljöer där barn utvecklas borde vara en rättighet för alla barn och det är vår skyldighet att ta tillvara på alla möjliga situationer (Fagius, 2007). Antal Lundström belyser även hon vikten av detta och poängterar att *”Musiken kommer att vara viktig för oss så länge mänskligheten existerar. Musik behövs för livets skull”* (Antal Lundström, 1996, s 30).

Antal Lundström hävdar att den allmänna inställningen till musik ses som en konstform eller nöje, något som lett till att den mestadels används som en trivselfaktor i skolan. Hon anser att pedagoger skulle kunna använda musik på ett mer medvetet sätt som ett pedagogiskt verktyg i förskolan och skolan och menar att de estetiska ämnena har en betydande roll för barns lärande och utveckling. Vid musikaliska aktiviteter i förskolan är det viktigt att man använder sig av musik som fångar barnens intresse och som anknyter till deras musikaliska kunskap, aktivitet och känslor (Antal Lundström, 1996). Detta hävdar även Jederlund som menar att det är viktigt att det finns ett äkta engagemang hos pedagogerna i arbetet med musik så att den estetiska verksamheten inte blir rutinmässig och känslolös då det har en stor betydelse för att barnen ska vilja delta och känna mening med musik. Holgersen, musikpedagog vid Dansk Lärarhögskola, doktorand i ämnet små barns lärandestrategier, betonar dock vikten på att barn kan välja att vara passiva deltaganden i musikaktiviteter och att det inte ska förväxlas med ett ”icke-deltagande”. Han menar att barn kan känna behovet av att exempelvis bara sitta och lyssna eller utforska något annat för stunden. Barn är medvetna om möjligheterna att delta utefter sina egna förutsättningar och behov (Holgersen refererad i Jederlund, 2002, s 91-92).

2.4 Sociokulturellt perspektiv

Lev S. Vygotskij (1896-1934), den ryske teoretikern var en av de mest ledande företrädarna för den sociokulturella teorin och han har haft en stor betydelse av förståelsen för lärande och utveckling. Den sociokulturella teorin bygger på att lärande och utveckling sker i en social interaktion med andra människor och att man ständigt befinner sig i en förändring och utveckling. Upplevelsen av meningsfullhet har dessutom en stor betydelse för viljan att lära och detta visar sig tydligt i den sociokulturella teorin där även lärandemiljön spelar roll. Dysthe, professor vid programmet för forskning om lärande och programmet för pedagogik, tar upp förhållandet mellan utveckling och lärande och lyfter fram Vygotskij och begreppet ”den närmaste utvecklingszonen”. Vygotskij anser att det måste finnas utmaningar för att en

utveckling ska ske och att den måste ske inom den närmaste utvecklingszonen, dvs. det man inte klarar av på egen hand just nu, kan man senare klara av ensam (Dysthe, 2003).

Enligt Vygotskij är alla människor kreativa, dvs. har en förmåga till fantasi. Däremot anser han att det inte finns någon motsättning mellan fantasi och verklighet, vilket betyder att ju mer erfarenhet man har, desto större möjligheter har man till fantasi. *”Ett barns fantasi är fattigare än en vuxen människas, eftersom dess erfarenheter är mindre rika”* (Vygotskij, 1995, s 19). Det är genom fantasin som erfarenheter och känslor tolkas och blir till ett medvetande, vilket betyder att tanke och känsla hänger ihop. För att kunna skapa en stadig grund för barns skapande verksamhet är det viktigt att vidga deras erfarenheter. Barnets kreativa processer sker i leken och det är där som barnet tolkar och bearbetar sina upplevelser, vilket skapar en ny verklighet som uppfyller barnets intressen och behov (Vygotskij, 1995).

En annan företrädare från den sociokulturella teorin var John Dewey (1859-1952), amerikansk filosof, psykolog och pedagog som myntade begreppet ”learning by doing”. Han stod för en så kallad pragmatisk kunskapssyn, vilket innebär att kunskap skapas genom att delta i sociala aktiviteter (Dysthe, 2003). Uddén refererar även hon till Dewey som betraktar *”musik- och bildskapande som viktiga estetiska verksamheter”* (Dewey, 1983 refererad i Uddén, 2004, s 24).

Claesson, filosofie doktor i pedagogik och lektor i didaktik, har en syn på den sociokulturella teorin där lärandet sker när man deltar i ett sammanhang (en kontext). Denna bild av lärande beskrivs ofta som en cirkel där man först kan känna sig utanför då allting är nytt, men att man successivt kommer att söka sig inåt centrum i denna kollektiva process. Här integreras tänkande, talande och handlande med varandra och bildar en helhet (Claesson, 2002).

Sæther och Angelo Aalberg poängterar att nyare forskning när det gäller barns lärande och utveckling lägger stor vikt på barnets samspel med omgivningen och den kontext barnet befinner sig i. Forskarna visar på att musikaliska uttryck sker i kommunikation och socialt samspel mellan barn och mellan barn och vuxna (Sæther & Angelo Aalberg, 2006). Bjørkvold visar på en kunskapssyn som stämmer överens med detta då han menar att barn lär i interaktion med andra och att det bildas en helhet kring fenomenen som barnen upplever i ett sammanhang. *”Bäst sker lärande oftast i sammanhang där barnet känner att det ingår i en meningsfull och mänsklig social gemenskap”* (Bjørkvold, 2005, s 115).

2.5 Sammanfattning:

Nyare forskning lyfter att musiken har en betydande roll för barns lärande och utveckling. Musik bidrar till ett lustfyllt lärande inom olika ämnen och kunskapsområde och det sker i en social interaktion med andra där ens självkänsla växer och därmed tryggheten. Man utvecklar sin förmåga att kommunicera och musik kan även bidra till positiva kulturmöten. När vi har musikaktiviteter tillsammans upplever vi ett välbefinnande och vi känner en tillhörighet. Musik borde ha en större roll i vårt samhälle och i arbetet med barn i förskola och skola.

Det sociokulturella perspektivet på lärande säger att vi lär i samspel och kommunikation med andra och att lärandemiljön som vi befinner oss i är betydande för hur och vad det är vi lär oss. Uppfattningen av meningsfullhet ses också som något viktigt inom denna teori för att man över huvud taget ska vilja lära sig.

3. Metod

I detta avsnitt redovisas vilken metod som används och varför jag valt att använda just den metoden i min empiriska undersökning av hur verksamma förskolepedagoger använder musik i förskolans verksamhet och i vilket syfte, samt pedagogernas tankar kring musikens betydelse för barns lärande och utveckling. Här redogör jag även för mitt urval av respondenter, utformningen och genomförandet av intervjuerna, bearbetning av material, de forskningsetiska principerna, samt undersökningens reliabilitet, validitet och generaliserbarhet.

3.1 Metodval

Esaiasson, Gilljam, Oscarsson & Wängnerud nämner att de vanligaste metoderna för att samla in material i en empirisk undersökning är kvantitativa och kvalitativa metoder, men de tar även upp direktobservation som en metod. En kvantitativ metod handlar i huvudsak om datainsamling där man ofta söker efter klara och tydliga svar. Det är en så kallad frågeundersökning där man använder sig av strukturerade intervjuer eller enkäter. Frågeundersökningar är baserade på likvärdiga och därmed jämförbara uppgifter där man ställer standardiserade frågor med fasta svarsalternativ som är tagna från en viss befolkning så att resultatet kan analyseras genom statistiska system. En kvalitativ metod handlar om att i en liten grad samla in data för att sedan analysera resultatet genom att beskriva respondenternas tankar och uppfattningar för att få en fördjupad förståelse för ämnet man har valt att undersöka. I en sådan undersökning är samtalsintervjuer som även kallas ”långa” eller ”djupa” intervjuer ett bra redskap då samtalsintervjuer söker efter kvalitéer före kvantiteter, vilket innebär att de bygger på mer ostrukturerade frågor där det förs en mer interaktiv dialog med uppföljningsfrågor och inga fasta svarsalternativ. Beroende på hur dialogen med respektive respondent utvecklar sig kommer frågornas ordningsföljd, formulering och ibland även innehåll variera mellan intervjuerna, vilket innebär att man inte alltid får likvärdiga svar från samtliga respondenter. ”*Vid en samtalsintervjuundersökning är det inte personerna utan de olika uppfattningar och tanke kategorier som personerna ger uttryck för som står i centrum*” (Esaiasson m.fl. 2007, s 260).

Vidare nämner Esaiasson m.fl. att frågeundersökningar och samtalsintervjuer är två huvudtyper av respondentundersökningar där det handlar om att man vill få reda på vad respondenterna tycker och tänker om det man ska undersöka. Därför ställs i stor utsträckning samma frågor till samtliga respondenter, men att det sker på olika sätt beroende på vilken

metod man väljer då olika metoder har olika syften. Enligt Esaiasson m.fl. är det lättare att få fler personer att ställa upp i samtalsintervjuer än enkätundersökningar. De tar också upp vikten av att man i en intervju har kontroll över vem som svarar och om de svar som registreras är seriösa. Det man däremot ska akta sig för vid intervjuer är den så kallade intervjuareffekten som innebär att man omedvetet kan påverka respondenten (Esaiasson, m.fl. 2007).

Esaiasson m.fl. nämner direktobservation som är en annan metod man kan använda för att samla in material till sin undersökning, men det är få som enbart använder sig av observationer. Validitetsproblem är en orsak till detta då det finns en risk att man helt enkelt inte förstår händelserna som inträffar. En av fördelarna med att använda sig av observationer är att man kan lägga märke till detaljer som är svåra att sätta ord på vid till exempel en intervju. De tar upp fyra punkter där det enligt dem lämpar sig att använda observationer:

”(i) När man vill studera sådant som är så självklart för människor att de inte tänker på att berätta om det i intervjuer. (ii) när man kan misstänka att diskrepansen är stor mellan vad människor säger att de gör och vad de sedan faktiskt gör. (iii) när fokus är på små barn eller andra människor som har svårt att uttrycka sig verbalt eller (iv) när forskningsproblemet handlar om sådant som är så känsligt eller kontroversiellt att människor inte gärna talar om det ”rakt av” i exempelvis en intervjusituation” (Esaiasson m.fl. 2007, s 344).

Då min undersökning skedde under en tidsbegränsad period ansåg jag att det inte fanns någon möjlighet till att samla in en större mängd information. Därför valde jag att använda mig av en kvalitativ metod där jag sökte information genom att intervjuar förskolepedagoger. Samtalsintervjuer ger möjligheten till att registrera oväntade svar, sedan ville jag få fram pedagogernas egna tankar om mitt valda ämne. Därför anser jag att samtalsintervjuer var den bästa metoden i min empiriska undersökning.

Jag använde mig även av direktobservationer, där jag framförallt studerade den pedagogiska miljön, men även en musikaktivitet som pågick när jag kom till ena förskolan.

3.2 Urval

Eftersom jag valde att använda mig av samtalsintervjuer, ville jag använda mig av ett litet antal respondenter då bearbetningen av materialet tar ganska lång tid. Valet av respondenter

gjordes med hjälp av sökning via internet. Jag sökte efter förskolor där de arbetar aktivt med musik och där barnen är mellan ett till fem år. Två kommunala förskolor valdes ut, den ena förskolan hade profilen musikförskola, vilket måste betyda att de arbetar aktivt med musik. Den andra förskolan kände jag till lite sedan tidigare via min verksamhetsförlagda utbildning och vet att de arbetar mycket med estetisk verksamhet där musik är ett inslag.

Förskolorna ligger i varsin stadsdel i Göteborg och jag tog kontakt med dem via telefon direkt. Enligt Esaiasson m.fl. är det bra om den första kontakten sker via brev där det tydligt ska framgå vem det är som står bakom undersökningen och att man därefter tar kontakt genom att ringa eller skicka e-post. Men han poängterar att kontakten även sker direkt i vissa studier (Esaiasson m.fl. 2007). Jag kände att jag behövde få svar från förskolorna rätt så snabbt, därför valde jag att ta kontakt med dem direkt på telefon. Båda förskolorna accepterade att delta i min undersökning och jag fick tag på tre respondenter som pedagogerna själva valde ut. Första tanken med min studie var att jag skulle fokusera på endast utbildade förskollärare, men fick snabbt ändra mig när jag kom i kontakt med musikverksamma pedagoger.

Olyckligtvis ringde ena förskolan dagen innan intervjun skulle ske och meddelade att båda respondenterna jag skulle ha intervjuat hade blivit sjuka och att de var tvungna att ställa in. Detta ledde till att jag snabbt behövde få tag på en ny förskola och jag sökte via internet för att hitta någon lämplig. Lyckligtvis fick jag tillslut tag på en till kommunal musikförskola som ville delta i min undersökning efter att jag hade ringt runt till ett antal förskolor som inte ansåg sig vara passande för min undersökning. Esaiasson m.fl. skriver att det är klokt om man redan på förhand skapar en reservlista utifall någon skulle tacka nej (Esaiasson m.fl. 2007). Detta är något som jag skulle ha tänkt på, men slutligen fick jag ihop två förskolor från olika stadsdelar i Göteborg och två respondenter. Jag anser att det ändå räcker med tanke på att båda respondenterna arbetar på musikförskolor och har en lång erfarenhet och utbildning kring arbete med musik tillsammans med barn. Det gör att de har något relevant att komma med i min studie.

3.3 Genomförandet av intervjuer och observationer

Vid intervjuerna hade jag en intervjuguide (se bilaga) som stöd för att få svar på mina problemformuleringar i min undersökning. Esaiasson m.fl. visar på hur en intervjuguide kan se ut och menar att dess innehåll och struktur är viktig. Innehåll innebär att frågorna ska anknyta till studiens problemfrågeställning medan struktur innebär att intervjun ska vara en

levande dialog. Det är viktigt att frågorna är lätta att förstå och det är bra om man inleder med så kallade ”uppvärmningsfrågor” där syftet är att skapa kontakt och en god stämning. Därefter ställs de öppna tematiska frågorna som är de viktigaste frågorna. Här ska respondenten få möjlighet att utveckla sina tankar om vad hon eller han tycker och tänker om ämnet som studeras utan att bli påverkad av intervjuaren. Uppföljningsfrågor som anknyter till de tematiska frågorna kan användas för att utveckla eller förtydliga svar och när man vill att respondenten ska exemplifiera. Sedan finns det även direkta frågor där man ställer en fråga som ännu inte har kommit upp, men som man vill få svar på. Slutligen nämns tolkande frågor som är bra att använda för att se om man uppfattat respondentens svar korrekt och dessa frågor rekommenderas användas i slutet av intervjun (Esaiasson m.fl. 2007).

Innan jag genomförde mina intervjuer ville jag vara väl insatt i ämnet för att få ut så mycket som möjligt av intervjun. Därför väntade jag med intervjuerna till jag kommit en bit in i perioden. Frågorna till min intervjuguide utformades med hjälp av litteraturen och min problemfrågeställning, vilket min handledare sedan gav respons på. Jag inledde med att ställa några informationsfrågor där jag ville få reda på respondenternas bakgrund, för att sedan gå vidare till de tematiska frågorna som behandlade mitt valda ämne. Även uppföljningsfrågor, direkta frågor och tolkande frågor ställdes. Slutligen frågade jag respondenterna om de hade något mer att tillägga innan intervjun avslutade, vilket Esaiasson m.fl. anser är ett bra sätt att avsluta en intervju på (Esaiasson m.fl. 2007).

Esaiasson m.fl. ger några praktiska tips som man ska tänka på vid samtalsintervjuer. De redogör att den helst ska ske på ett ställe där intervjun kan utföras ostört där man kan sitta i lugn och ro. Hur lång tid en intervju ska beräknas ta kan vara svårt att räkna ut i förväg, men den bör inte ta mer än 60 minuter. Rekommendationerna är även att man ska spela in intervjun om respondenten inte har något emot det, annars får man försöka anteckna så mycket man kan för hand, men då är det bra om man har möjligheten att kunna skriva ut intervjun direkt efteråt. Men de poängterar att man bör föra anteckningar även om man spelar in intervjun. Speciellt nybörjare då de lätt kan ha en tendens att gå för fort fram och menar att antecknandet gör att respondenten får tid till att tänka efter och reflektera under tiden intervjuaren skriver (Esaiasson m.fl. 2007).

Mina två intervjuer genomfördes ute på förskolorna i personalrummen som var en trivsamt miljö där vi kunde sitta ostört. Själva intervjuerna tog i genomsnitt 30 minuter och jag fick samtycke att spela in båda intervjuerna, vilket var en fördel för mig då jag kunde koncentrera

mig på själva samtalen, men jag hade även block och penna med mig för att skriva ner anteckningar samtidigt.

När det gäller direktobservationer tar Esaiasson m.fl. upp betydelsen av vilket förhållningsätt man som observatör ska inta under observationen. *”Skall man försöka vara som flugan på väggen – närvarande men ändå obemärkt – eller aktivt ta del av i det sammanhang man står inför?”* (Esaiasson m.fl. 2009 s 345). De menar dock att olika situationer kräver olika förhållningssätt.

Mina direktobservationer utfördes direkt när jag kom till förskolorna, där pedagogerna visade mig runt i deras lokaler. Jag växlade mellan båda förhållningssätten under mina observationer. När jag kom till första förskolan och observerade miljön befann sig barnen ute på gården, vilket gjorde att pedagogen kunde visa mig runt i lugn och ro och jag intog en mer passiv roll i mina observationer. När jag kom till den andra förskolan hade jag även där en passiv roll under observationerna av miljön, medan jag valde att inta en mer aktiv roll när jag kom till avdelningen där en musikaktivitet pågick och jag satte mig ner för att vara med och sjunga en liten stund.

Jag använde mig inte av något material som block och penna under mina direktobservationer, utan jag försökte att memorera så mycket jag kunde i huvudet för att snabbt därefter skriva ner stödanteckningar. Enligt Esaiasson m.fl. är det i vissa situationer inte ens lämpligt att ta fram penna och block utan man måste istället memorera eller förlita sig till att man snabbt därefter ska kunna skriva stödanteckningar (Esaiasson m.fl. 2007).

3.4 Bearbetning av material

Enligt Esaiasson m.fl. kan man räkna med att transkriberingen av en intervju som varat i cirka en timme kan ta mellan fyra till fem timmar att transkribera. Som student är det bra om man kan begränsa sig till vissa avsnitt av intervjun då de menar att alla frågor kanske inte kommer att analyseras. Detta gör att man vinner tid och kan fokusera på att transkribera de valda avsnitten noggrant för att sedan lyssna igenom de resterande svaren ytterligare en gång för att vara säker på att man inte har missat någon viktig information (Esaiasson m.fl. 2007).

Bearbetningen av mina samtalsintervjuer gick till på liknande sätt, däremot valde jag att transkribera samtliga avsnitt i intervjuerna noggrant då jag enbart hade ett litet urval på två respondenter. Dessutom tog mina intervjuer cirka 30 minuter och jag ansåg att jag hade tillräckligt med tid till detta. Efter transkriberingen av intervjuerna lyssnade jag igenom

inspelningen igen för att inte gå miste om viktig information samt tittade igenom mina anteckningar. Därefter gick jag igenom transkriberingarna noggrant och markerade de svar som jag ansåg vara väsentliga för att få svar på mina problemformuleringar. Detta redovisas i resultatdelen för att sedan analyseras i en diskussionsdel.

Bearbetningen av mina direktobservationer gick till på sådant sätt att jag försökte skriva ner det jag hade observerat så detaljerat som möjligt för att sedan använda det inledningsvis i resultatdelen för att beskriva och ge läsaren en bild av förskolornas arbetsmiljö.

3.5 Forskningsetiska principer

Vetenskapsrådet har ett antal forskningsetiska regler och riktlinjer som gäller vid forskning som berör människor. De tar upp en del punkter som måste följas och de är: information, samtycke, konfidentialitet och användarkravet. De personer som deltar i studien måste veta vem det är som håller i studien och informeras om syftet med forskningen och att det är frivilligt att delta. De ska även informeras om att deras deltagande är konfidentiellt och att personuppgifter om de deltagande kommer förvaras på ett sådant sätt att de endast är tillgängliga för den forskningsansvariga. De uppgifter som kommer att samlas in om personerna under studien kommer endast att användas till forskningsändamål (Vetenskapsrådet, 2011).

Jag informerade om dessa punkter när jag tog kontakt med respondenterna via telefon och innan intervjun startades där jag berättade syftet med min studie. Jag poängterade att det är frivilligt att delta, dvs. att de när som helst har rätten att avsluta sin medverkan i studien fram till publikationen och att varken deras eller förskolornas namn kommer att publiceras i studien, samt att all information kommer att raderas efter avslutad studie. Jag gav även ut mitt mobilnummer om de skulle vilja kontakta mig senare.

3.6 Undersökningens reliabilitet, validitet och generaliserbarhet

Esaiasson m.fl. tar upp begreppet reliabilitet och det innebär kvaliteten på de indikatorer som man använder i sin studie. De menar att man ska vara så noggrann man kan när man använder mätinstrument för att få hög reliabilitet. Bristande reliabilitet orsakas oftast genom slarvfel under insamlingen av material och den efterföljande bearbetningen. Det kan exempelvis röra sig om oläsbara anteckningar som missförstånd i samband med intervjuer. Validitet som

betyder giltighet innebär att man ser till att instrumentet som man använder sig av i studien kan ge goda svar på det man vill undersöka.

Eftersom jag fick samtycket att spela in mina intervjuer och därmed kunde lyssna igenom respondenternas svar ett upprepade gånger minimerades risken för feltolkning. Jag ställde även vissa följdfrågor för att respondenterna skulle få möjligheten att utveckla och förtydliga sina svar, vilket också minskade risken för missförstånd. Dessutom satt vi i en trivsam miljö där vi kunde sitta ostört, vilket höjer reliabiliteten. Under min studie hade jag mitt syfte och mina problemformuleringar i åtanke när jag formulerade mina frågor till intervjuguiden för att jag verkligen skulle få svar på det jag ville undersöka. Att använda mig av samtalsintervjuer för att få reda på förskolepedagogers tankar om arbetet med musik i förskolan och vad den har för betydelse för barns lärande och utveckling tycker jag har varit en bra indikator. Dessutom är pedagogerna mycket intresserade av musik och har utbildning inom musik samt lång erfarenhet, vilket stärker validiteten.

Urvalet i min studie består av två respondenter och därför är generaliserbarheten av denna studie låg. Dessutom intervjuade jag musikerfarna förskolepedagoger och kan därför inte dra slutsatsen att alla arbetar på detta sätt, vilket även framkommer i undersökningen. Däremot kan andra pedagoger i förskolans verksamhet läsa och ta del av denna studie för att få en ökad insikt om musikens betydelse för barns lärande och utveckling.

4. Resultat

I detta avsnitt redovisar jag de resultat som framkommit genom mina intervjuer med två respondenter, båda verksamma i förskolan. Syftet var att ta reda på hur verksamma pedagoger använder musik i förskolans verksamhet och i vilket syfte, samt pedagogernas tankar kring musikens betydelse för barns lärande och utveckling. Inledningsvis presenterar jag respondenterna och deras arbetsmiljö för att därefter redogöra deras tankar och åsikter inom ämnet under fyra huvudteman som är: *arbetet med musik i förskolans verksamhet, syftet med att använda musik i arbetet med barn, synen på musik som pedagogiskt verktyg, samt musikens betydelse för barns lärande och utveckling*. Jag har gjort små grammatiska korrigeringar i alla intervjusvar för att underlätta för läsaren, citatens innebörd är för den delen inte påverkad. Anledningen till varför vissa citat är långa är för att ge läsaren en tydligare och klarare bild av respondenternas tankar och uppfattningar kring mitt valda ämne.

4.1 Respondenterna och deras arbetsmiljö

Pedagog A har varit verksam sedan 1987 dvs. i 24 år och har arbetat som barnskötare i nio år. Därefter läste han till fritidsledare och har inriktat sig mycket på musik. Han har bland annat arbetat i skolklasser tillsammans med musikhandledare och det var där han fick sitt tänk till att integrera musik i barngrupper som sin grundpedagogik. Han är även musiker och har spelat det mesta. Nu arbetar han på en så kallad musikförskola där man arbetar aktivt och medvetet med musik. Barnen på förskolan är mellan ett till fem år och alla har svenska som modersmål.

Det första jag fick syn på när jag kom in till förskolan var färgglada gitarrer och ukuleles som hängde på en vägg. På golvet syntes även stora djembetrummor. Pedagogen visade mig runt för att jag skulle få en helhetsbild av hur det dagliga arbetet på förskolan ser ut. Förskolan består av många små rum och i ett av rummen har de byggt upp en liten scen. Det syns att de arbetar mycket med musik och estetisk verksamhet då allt material är synligt och finns tillgängligt för barnen.

På förskolan använder de musik minst en gång om dagen, men oftast rör det sig om mellan tre till fem gånger om dagen. I och med att det är en liten förskola på en och en halv avdelning så arbetar de väldigt öppet mellan avdelningarna. De kan till exempel ha två musiksamlingar igång samtidigt och där barnen själva får välja vart dem vill vara.

Pedagog B har varit verksam i c:a 40 år och är barnskötare i grunden, men hon har även en förskollärareutbildning samt gått extra utbildningar som arbetsledare. Hon har arbetat på flera förskolor, men startade för ett antal år sedan upp en musikförskola för barn mellan ett till fyra år eftersom den sortens verksamhet var efterstavad och där arbetar hon än idag som delvis förskollärare och delvis förskolechef. Musikförskolan ligger i ett mångkulturellt område där barnen kommer från olika delar av världen.

Den första tanken som slog mig när pedagogen började visa mig runt var att jag inte såg några musikinstrument på avdelningen. Det enda instrumentet jag hade sett var en gitarr som hängde i personalrummet. När vi kom till grannavdelningen fick jag se en förskollärare med en gitarr i famnen som satt på golvet med några barn och de sjöng tillsammans på en låt av *Lady Gaga – Bad Romance*. Förskolläraren var väldigt tillåtande och lät barnen gå fram och tillbaka lite som de ville under musikaktiviteten. Några av de lite äldre barnen satt däremot som fastklistrade på den stora runda mattan och sjöng med ett stort leende. När vi gick vidare kom vi till ett lite större gemensamt rum där jag fick se ett piano och lite andra instrument som låg ganska högt upp i en bokhylla. Rummet gav mig ingen riktig inbjudande känsla utan rummet det kändes ganska tomt och tråkigt.

Musik används väldigt ofta på förskolan och det rör sig om minst en gång om dagen vid samlingen. Men det sjunger även när de är ute och nu tränar de mycket på en stor gårdsfest som de ska ha till sommaren och där ingår det massor av musik, rörelser och dans.

4.2 Arbetet med musik i förskolans verksamhet

Här redogör jag vad respondenterna hade att säga om deras planerade respektive spontana musikaktiviteter. Det tas även upp exempel på pedagogiskt material och vikten av upplägget samt planeringen av musikaktiviteter.

4.2.1 Planerade aktiviteter

Båda respondenterna nämnde att de har sång och musiksamlingar minst en gång om dagen och jag ställde frågan hur en typisk sång- och musiksamling ser ut i deras verksamhet, samt hur den upplevs medan den pågår.

Pedagog A uttrycker sig så här om sång- och musiksamlingarna:

Dom ser lite olika ut, men ett exempel är att vi sitter i en ring på golvet och jag har en djembetrumma och en gitarr och så sjunger barnen och jag. Jag älskar samlingar och någonting som är väldigt viktigt för mig är också det här, jag är ganska tillåtande av den anledningen att barn är så olika och har kommit olika långt i sin utveckling. Jag är inte den som säger sitt stilla, men ibland så går det överstyr, dom pajar medvetet och då är det stopp. Men för det mesta så är jag ganska tillåtande att det kan vara okej att ligga under bordet för det kanske är det man behöver nu, men dom tar in det ändå så nästa gång är dom med. Jag tror väldigt mycket på det. I samlingen blir barnen sedda och jag tror att dom känner att dom är en del i gruppen, man kan massa sånger och just detta med att kunna sånger blir också som en slags gemenskap och delaktighet genom att barnen känner att de här sångerna kan vi (Pedagog A 2011-04-29).

Pedagog B berättar om en typisk sång- och musiksamling på följande vis:

En typisk sång- och musiksamling ser ut så att man sätter sig i en ring på den stora runda mattan och sen då börjar man med en godmorgonsång där för det mesta barnens namn är med, sen kanske man räknar in hur många man är och man kanske sjunger veckodagarna, man sjunger månaderna då januari börjar året... och sådär. Sen så går man in på något tema man kanske har då, vi jobbar ju temainriktat också och om man nu pratar om djur så blir det ju djursångerna. För det mesta så tycker barnen att det är väldigt, väldigt roligt alltså, dom är duktiga på att sjunga och dom lär sig sångerna så fort (Pedagog B 2011-05-05).

Respondenterna nämnde även att de mer eller mindre skapar egna låtar/sånger tillsammans med barnen vid intervjuerna.

Pedagog A säger följande när det gäller skapandet av egna låtar att:

Vi gör skivor här också i och med att vi skriver så mycket egna låtar med barnen så kan barnen ta med sig dom och sjunga hemma. Det händer även att barnen tar med sig egna låtar till förskolan som sen alla får lära sig, vi har till exempel kört lite AC/DC en gång (Pedagog, 2011-04-29).

Pedagog B säger följande när det gäller skapandet av egna sånger att:

Vi försöker ibland skriva egna sånger också då de får hitta på, sätter text då om man har något tema till exempel och de får ta en rad var och sätta ihop till en sång och kanske sätta till en liten melodi. Barnen får även ta med sig egna sånger hemifrån som vi sen alltså lär oss (Pedagog B, 2011-05-05).

4.2.2 Spontana aktiviteter

Pedagog A säger så här gällande den spontana musikaktiviteten:

Musiken används spontant i olika situationer, när jag känner att det är läge att ta fram gitarren, trummorna eller vad det nu kan vara. Sedan brukar jag också låta barnen poga, något som kommer från punken, en slags vild dans där barnen rör sig till musiken. Ett väldigt bra sätt att kunna ha jätteroligt och vara väldigt vild, men samtidigt så gäller det att man inte skadar någon annan. (Pedagog A, 2011-04-29).

Pedagog B uttrycker sig så här när det gäller den spontana sången:

Vi har väldigt många som är sångglada och spontansjunger och alltihopa det här och så och verkligen tycker att det är väldigt roligt. Jag tycker att det är roligt när dom bara sitter ute på gungan och sjunger bara helt plötsligt. Det brukar jag uppmärksamma, alltså "jaha nu hörde jag att du sjöng blinka lilla stjärna vad roligt" eller sådär och det kan man även se med riktigt små barn, faktiskt att innan dom ens kan prata så kan man höra att dom nynnär på en melodi och att dom gör rörelser såhär till imse, vimse, spindel och såhär (Pedagog B, 2011-05-05).

Vidare berättar pedagog B om barnens spontana instrumentalspel:

Barnen får prova på alla sorters instrument, dock så erbjuder vi alltså inte att vi ska lära dom att spela piano efter noter och såna saker, men att dom här får plinka lite och så. Vi använder oss av notbilder som man då ritar upp och att dom kan sitta och trycka själva. Det är ju små barn och därför ska det bli på deras nivå, men att vi ändå försöker att stötta. Märker vi ett stort musikintresse så kan man ju kanske hjälpa dom att visa. Vi har ju barn då som kan sitt och plocka ut flera sånger då med dom här notbilderna då och sitta och spela själva och till och med lärt sig sångerna utantill också. Men det har ingen betydelse om det låter fel alltså,

det viktigaste är ju att barnen tycker att det är roligt för annars hämmar det ju bara
(Pedagog B, 2011-05-05).

4.2.3 Pedagogiskt material

Vid intervjun gav båda respondenterna exempel på pedagogiskt material som de använder i sång- och musiksamlingar eller andra musikaktiviteter. De tog även upp vikten av planeringen och upplägget av musikaktiviteter.

Pedagog A berättade om ett språkmaterial som introducerades för en tid sedan på förskolan:

Jag har skapat ett språkmaterial då jag såg att det fanns ett behov i barngruppen. Det hela började när vi för en tid sedan fick hjälp av vår resursenhet då ett barn behövde extra stöd i sin språkutveckling så vi introducerades i praxisalfabetet som är ett ljudhärmande material och sen finns det ju tecken som stöd också. Jag började skriva låtarna med praxisalfabetet för att göra arbetet lite roligare och utvecklande för barnen (Pedagog A 2011-04-29).

Pedagogen nämnde även att planeringen av musikaktiviteter är väldigt viktig och att det är något som han har gjort under många år:

Jag planerar musiksamlingar och det har jag gjort under många år, men jag följer dom inte alltid helt. Jag har en arsenal av möjligheter och det tror jag är bra. Märker jag att barngruppen är på ett visst sätt då går jag åt det hållet. Till exempel om jag ser att nu fixar dom inte att bara sitta och sjunga utan nu får vi göra det mer rörligt, då gör vi ramsor eller andra övningar där dom får hoppa och röra sig. Medan någon annan gång kan det vara mer läge att man gör lite kanonövningar (Pedagog A 2011-04-29).

Pedagog B framhöll vikten av sång- och musiksamlingens upplägg och användningen av rekvisita:

Metodiken är väldigt viktig att man får med sig barnen och att de tycker att det är roligt. Att man vid samlingen tar hjälp av kanske handdockor eller sångkort, det finns hur mycket som helst alltså och att man bygger upp det såhär så att man

fångar barnens intresse. Får man med sig barnen genom att man väcker intresset då är det mycket lättare att få dom att sjunga också (Pedagog B, 2011-05-05).

4.3 Syftet med att använda musik i arbetet med barn

Fanns det hos respondenterna något uttalat syfte med att använda musik på detta sätt? Båda respondenterna hade ett syfte med upplägg och utförande av musikaktiviteter och båda hade väldigt snarlika svar.

Pedagog A säger så här angående syftet med musik:

Ett syfte det har vi ju, alltså syftet det är ju så stort allt som allt rent inlärningsmässigt att få möjligheten att utvecklas och lära sig saker på ett roligt sätt som språk, musiken ligger så nära matten också, sen skapa en god stämning och att man vågar vara sig själv är viktigt. Jag tror att musik betyder mycket för barnen (Pedagog A, 2011-04-29).

Pedagog B svarade på följande vis:

Vi har ju den här profilen för att vi tycker att musiken är bra för barnen och även för att uppfylla alla krav eller tankar i läroplanen med. Det utvecklar ju språk och allting. Det är ju lek och lärande som ska gå hand i hand, det ska vara lustbetonat och att det är något positivt med musiken (Pedagog B, 2011-05-05).

4.4 Synen på musik i pedagogers arbete

Här nedan följer en redogörelse för vad respondenterna hade att säga om deras tankar kring musik i pedagogers arbete och vikten av rätt utbildning.

4.4.1 Med musik blir det roligt

Jag ställde frågan hur respondenterna tänker kring att använda musik i förskolan varpå båda poängterade att musik är viktigt i arbetet med barn och betonade att musik skapar glädje och trygghet, vilket bidrar till ett lustfyllt lärande.

Pedagog A uttrycker sina tankar på följande sätt:

Musik är jätteviktigt! På förskolan är det jag som arbetar mest med musik. Jag vill synliggöra musiken, att den finns levande, att den ses som en kultur, något vi gör lika naturligt som när vi cyklar. Musik är oerhört viktigt utvecklingsmässigt som vi pratade om innan, men sen så tror jag att alla olika konstformer är viktiga. Men just musiken är så oerhört synlig och man gör små scener, man har avslutningar. Den är oerhört synlig och det syns på våra barn att dom får mycket musik för dom är väldigt självsäkra på något sätt. Så har vi de här traditionerna och det skapar en tillhörighet, glädje och trygghet på något sätt (Pedagog A, 2011-04-29).

Pedagog B har detta synsätt:

Jag tycker att det är det bästa medlet som finns för att nå ut till barnen och för att få ut kunskaper, sen så tycker jag att det finns inte någonting som musiken är till skada för, möjligtvis om den blir för hög så att det är skadligt för öronen, men annars ser jag inte något negativt med musik. Man kan sjunga sig till det mesta och det sägs ju att man ska sjunga redan när barnet ligger i magen, så känner den igen sångerna sen och sen är ju naturligtvis det allra bästa med musiken att det är lustbetonat, det är roligt, barnen känner en trygghet (Pedagog B, 2011-05-05).

4.4.2 Vikten av musik i lärarutbildningen

Respondenterna framhöll även vikten av att alla förskolor borde arbeta mer med musik och att det borde vara obligatoriskt för alla blivande pedagoger att få utbildning i musik eftersom musik är så viktigt.

Pedagog A svarade såhär angående detta:

Jag tror egentligen att alla förskolor mer eller mindre använder sig av musik och det är oerhört viktigt. Jag har mina egna barn på en förskola som tillhör samma enhet som denna och dom liksom sjunger och dansar så självklart, man märker att dom gör det mycket så dom känner sig säkra på det. Det är en del av barnens vardag. Men såhär ser det nog inte ut på alla förskolor. Jag vet inte, men jag tror att man kanske styr upp allting på samlingen. Det gör inte vi utan vi går utanför samlingen också så att vi har musik fler gånger och vid fler tillfällen. Det är egentligen den stora skillnaden tror jag. Sen tror jag också att det handlar mycket

om att våga. Det som är viktigt för mig det är att ta ner det här tunga jag kan misslyckas. Jag har arbetat med vuxengrupper också och det finns många som känner så. Det finns ingenting som musik som kan hämma folk, att dom verkligen strejkar, nej jag klarar det inte, jag vågar inte. Därför tror jag det är viktigt att man tidigt börjar använda musiken med barnen så att det inte blir så stort och att jag måste vara duktig, jag måste sjunga rent, jag måste sätta alla rytmer. Musiken borde därför vara en del av utbildningen, den är så viktig! (Pedagog A, 2011-04-29).

Pedagog B svarade på följande vis:

Jag tycker att alla förskolor borde få in mer musik i sin verksamhet. Självt uppmuntrar jag personalen då, givetvis till att vidareutbilda sig och sådär. Framförallt för att få så många som möjligt att spela gitarr, för då är det väldigt lätt och få in musiken, alltså spela till sånger och även för att dom själva ska få lite kött på benen, men alltså musikutbildning borde alla pedagoger få (Pedagog B, 2011-05-05).

4.5 Musikens betydelse för barns lärande och utveckling

Jag frågade respondenterna vad de tänker kring musikens betydelse för barns lärande och utveckling, där båda respondenterna lyfte fram den språkliga och motoriska utvecklingen. Ena respondenten betonade även vikten av musik och kulturella möten.

Pedagog A säger så här om detta:

I och med mitt språkmaterial så vet jag att musiken ger resultat för deras lärande och utveckling och det gör arbetet roligare, dels lär dom sig massa sånger också, men musik är inte bara ljud utan man kan få in så många andra delar också som till exempel social träning, språkutveckling, matematik, alltså när vi ljudar, vi räknar i ramsor och sen har vi kroppen, musiken ger det här med att röra sig som man gör i dans och man sjunger, alltså det är ju koordinationen och motoriken och så vidare. Musik är jätteviktigt! (Pedagog A, 2011-04-29).

Pedagog B uttrycker dessa tankar:

Jag tror att musik betyder jättemycket för barnen, dom lär sig mycket lättare med hjälp av musiken, det tror jag, alltså den är lustbetonad. Du kan finna alla kunskaper med hjälp av musiken, man sjunger in kunskaperna helt enkelt, fingerfärdighet och alltihopa alltså, learning by doing om man säger så. Det är så också att du tränar in det här finmotoriska också och man klappar händerna (gester) och man knäpper med fingrarna (gester) och alltihopa det här, det går ju hand i hand allting det här med inläring och utveckling. Den kommer in både när vi sjunger, dansar och har rytmik, vi har då små rytminstrument. Ja, det betyder ju mycket, det är ju roligt för barnens självkänsla att de kan mycket sånger också, de känner igen sig och så (Pedagog B, 2011-05-05).

Vidare berättar pedagog B om följande:

Här är vi ju ett invandrartätt område och det bygger broar också då mellan olika kulturer, mellan olika språk jag menar alltså kan dom inte språket så kan dom ändå känna sig hemma tack vare då att dom sitter och sjunger och ser rörelser och så. Jag tror att dom känner sig trygga, att dom blir välmående. Med invandrarbarnen uppmuntrar vi även att de ska ta med sig sånger från sitt hemland så att vi kan lära ut de sångerna också och då får vi in det här med att det ska vara lite hemspråksträning också då på ett enkelt sätt så att det är väldigt bra på så sätt också då. Det är bra för alla barnen, att höra sånger från andra kulturer (Pedagog B, 2011-05-05).

5. Diskussion

I detta avsnitt diskuterar och analyserar jag resultatet, där jag knyter an till teori och tidigare forskning, samt respondenternas och mina egna tankar. Därefter följer en reflektion över mitt metodval, relevansen för läraryrket och slutligen förslag på fortsatt forskning i mitt ämne. Syftet med min studie var att undersöka musikens betydelse för barns lärande och utveckling.

5.1 Musik kopplat till barns lärande och utveckling

I styrdokumenterna står det tydligt uttryckt att musik är en av de estetiska uttrycksformerna som ska vara både innehåll och metod i förskolans verksamhet. Det här är något som båda mina respondenter belyste vikten av i arbetet med barn och att musik ska vara en del av det dagliga arbetet i förskolan. De flesta musikaktiviteter som sker på förskolan och som presenterats av respondenterna har som jag ser det sin grund i den sociokulturella teorin, där lärandet sker i samspel med andra och att det är viktigt att man känner en meningsfullhet för att man ska vilja lära sig och utvecklas. Respondenterna talade om att planeringen och metodiken är väldigt viktig när man ska hålla i musikaktiviteter och pedagog B menade att man ska fånga barnens intresse för att lättare få dem att börja sjunga. Litteraturen som jag har tagit del av under min studie framhöll att musiken har stor betydelse för barns lärande och utveckling på många olika sätt och att känslan av trygghet och inte minst glädje är oerhört viktiga komponenter i all form av inläring och att musiken är ledande i detta.

Det här är något som jag själv har trott och upplevt i mitt umgänge med barn i förskolan under min verksamhetsförlagda utbildning när jag själv har haft hand om musikaktiviteter. Det är även något som respondenterna lyfte fram med sin erfarenhet att musik bidrar till ett lustfyllt lärande och att det är ett av syftena till varför de arbetar aktivt med musik i förskolan. Jag lade bland annat märke till hur de betonar musik som ett hjälpmedel för inläring av andra ämnen och kunskaper och inte enbart som musikalisk utveckling. Men det bör även nämnas att den musikaliska utvecklingen och den övriga inläringen går hand i hand, vilket Pedagog B ville poängtera. Barn lär sig genom musik, men de lär sig även musik genom detta.

5.1.1 Musik som redskap för barns språkliga utveckling

Antal Lundström (1996), Jederlund (2002) och Uddén (2004) är alla eniga om att musik och sång främjar språkutvecklingen hos barn på ett lustfyllt sätt. De lär sig nya ord och uttryck genom sång och ramsor vid musikaktiviteter i förskolan. Antal Lundström (1996) hävdade

också att barn kan träna på läs- och skrivövningar genom att använda sig av notbilder. Många barn upplever detta som mer lekfullt och logiskt än vanligt bokstavsskrivande. En av respondenterna nämnde att de använder notbilder i sitt arbete och att de har många barn på förskolan som kan plocka ihop egna sånger med hjälp av notbilderna och att de sedan lär sig sångerna utantill. Pedagogerna poängterade även att barnen får skapa en hel del sånger tillsammans utifrån olika teman. Användandet av notbilder var inget som pedagog A uttryckte sig om, men däremot nämnde pedagogerna att de skriver mycket egna låtar tillsammans med barnen och gör egna skivor.

Båda respondenterna hade uppfattningen om att musik påverkar barns språkliga utveckling på ett lekfullt och roligt sätt. Pedagog A talade om ett språkmaterial som han hade skapat för att det fanns ett behov av detta i barngruppen då ett barn behövde stöd i sin språkliga utveckling. Pedagogerna skrev låtar med hjälp av ett ljudhärmande material som kallas för praxisalfabetet för att ge barnen ett mer utvecklande och lustfullt lärande. Pedagog B nämnde även i intervjun att man kan använda sig av material som handdockor, plast och mjukdjur eller sångkort vid musikaktiviteter.

Det jag själv har reflekterat över är att musik kan hjälpa barn med invandrarbakgrund i deras språkliga utveckling i svenska. Jag anser att det är betydelsefullt att ha kunskap om och tillgång till en mängd olika material för att möta och tillfredställa barnens olika behov. Barnen befinner sig på olika nivåer i sin utveckling, vilket pedagog A belyste i intervjun och eftersom barns lärande sker med alla sinnen är därför ett konkret material till stor hjälp i kunskapsförmedlingen.

5.1.2 Musik som redskap för barns sociala utveckling

Många av de författare som jag har använt mig av i min studie lyfter fram att musik som utnyttjas i gruppsammanhang har en direkt inverkan på barns sociala utveckling. De är alla eniga om att barn använder sången för att kommunicera och då oftast i form av spontansång. Detta kan man säga är en gemensam nämnare för alla barn i hela världen. Efter att jag har studerat barns musiska lek under en praktikperiod har jag själv blivit mer uppmärksam på den musiska leken och jag har blivit mer medveten om att barn spontansjunger väldigt ofta och att det har en stor betydelse för ett kommande socialt liv. Detta har gjort att jag har insett hur viktigt det är att man sjunger mycket med barn och att man uppmuntrar den spontana sången.

Bjørkvold (2005) framhöll att sången är livsviktig eftersom den får barnet att uttrycka sig och växa som individ. Därför anser jag att det är viktigt att man som pedagog uppmärksammar den spontana musiska leken, vilket jag inte har sett att man gör ute i verksamheten när jag har varit ute och studerat. Spontansång var däremot något som pedagog B kom in på vid samtalsintervjun, där hon framhöll att det är något som brukar uppmärksammas på deras förskola och att pedagogerna själva sjunger mycket med barnen. Detta är något som Jederlund (2002) belyste vikten av och menade att man ska fortsätta sjunga med barn under barnets hela uppväxttid. Något som jag anser att man ska akta sig för det är att tysta ner barn som sjunger. Vi vuxna är så oerhört rädda för ljud och konsekvensen med att tysta ner spontansjungande barn kan i värsta fall leda till att de slutar att sjunga helt. Slutar barn sjunga, slutar de också att kommunicera då sången oftast är ett sätt för barn att kommunicera med andra barn och med vuxna. När jag ser tillbaka på när jag själv gick i förskola, minns jag att pedagogerna sjöng väldigt mycket med oss barn och att vi gjorde många olika rörelseaktiviteter samtidigt och jag minns att vi hade väldigt roligt.

5.1.3 Musik som redskap för barns motoriska utveckling

En annan aspekt som framkom av litteraturen var musikens möjligheter för motorisk utveckling. Det här var något som båda pedagogerna framhöll. De menade att musik kan kopplas till både dans och rörelse, inte enbart i styrda aktiviteter utan även spontant av barnen. Uddén (2004) framhöll att människan rör sig i takt till musik mer eller mindre omedvetet. Pedagog B menade även på att finmotoriken utvecklas i samband med att man till exempel knäpper med fingrarna. Jederlund (2002) lyfte fram rörelseaktiviteter som ett betydelsefullt element vid musikaktiviteter för att främja barns talspråksutveckling. Jag har själv upplevt när jag studerade barns musiska lek som jag nämnde tidigare, att kroppsrörelser ihop med sångtexter bekräftar och förstärker ordens betydelse för barnen och att de därmed får en ökad förståelse för språket.

5.2 Musik och kulturell identitet

Antal Lundström (1996), Jederlund (2002) och Sæther & Angelo Aalberg (2006) belyste musiken som ett verktyg för att skapa sig en kulturell identitet. Barn från olika kulturer ska dela med sig av sina olika musikaliska erfarenheter som ett sätt att skapa förståelse för sådant som är okänt och ovant. Detta kan ske i form av att sånger från barnens hemländer sjungs gemensamt i barngruppen på förskolan. Pedagog B som var verksam i ett mångkulturellt område tog upp vikten av detta i möten mellan olika kulturer och menade på att barnen kände

en trygghet och delaktighet genom musik och rörelser. Det var även ett bra sätt att knyta an till sin hemspråksinläring. Det här var inget som pedagog A belyste, vilket nog har sin grund i att förskolan endast hade barn med svenska som modersmål.

5.3 Musik kopplat till pedagogisk utbildning

Något som framkom i litteraturen var att nyare forskning visar att musik är viktigt för allt lärande, men att den inte prioriteras i lärarprogrammet. Det kan ses i att musik inte är ett obligatoriskt ämne under utbildningen. Många pedagoger känner sig hämmade då de bedömer att de inte har rätt förutsättningar för att kunna utbilda sig i musik och väljer därmed bort musik under sin utbildning. Förlängningen av detta kan ses i dagens förskola där det inte läggs lika mycket tid och resurser på musik. Detta lyfte båda pedagogerna fram och tryckte på att musik borde vara obligatorisk under den pedagogiska utbildningen. Dessa åsikter är helt i linje med vad jag själv upplever och jag anser att musik och de övriga estetiska ämnena borde ha en självklar plats i lärarutbildningen. Under min egen lärarutbildning har jag fått kunskap om hur betydelsefullt musikaktiviteter kan vara för barnets hela utveckling i och med att jag läste kursen ”skapande verksamhet för tidigare åldrar”. Dessa kunskaper borde alla blivande pedagoger få ta del av. På förskolan där pedagog B arbetar uppmuntras personalen till att vidareutbilda sig inom musik för att kunna täcka det behov som finns då de aktivt och medvetet arbetar med musik. Detta kan tyckas peka på att utbildningen inte är tillräcklig och att musik är viktigt i det pedagogiska arbetet.

5.4 Metoddiskussion

Jag använde mig av en kvalitativ undersökningsmetod med samtalsintervjuer, vilket jag anser var en bra metod för att få reda på pedagogernas tankar och uppfattningar om mitt valda ämne. Denna form av metod var mer som en dialog mellan mig och respondenterna där jag fick möjligheten att ställa följdfrågor och därmed få en djupare insikt och klarhet över deras sätt att arbeta med musik i förskolan.

Jag fick möjligheten att spela in intervjuerna, vilket jag gjorde. Det var en fördel från min sida då jag kunde koncentrera mig på samtalet, hålla ögonkontakt och föra stödanteckningar. Däremot kan detta ha påverkat respondenternas svar då det blir en liten annorlunda stämning när man blir inspelad.

Då jag inte har någon större erfarenhet av att leda en intervju kan även min roll som intervjuare påverka resultatet och även framställningen av mina frågor. Esaiasson m.fl. (2007) säger att en bra intervju ska vara konstruerad på ett sådant sätt att det ska vara korta frågor och långa svar, vilket jag anser har lyckats med trots mina ringa erfarenheter.

Jag var väl insatt i litteraturen innan utförandet av intervjuerna. Detta ser jag som en stor fördel då jag lättare kunde se ett samband mellan litteraturen och mina frågor och hade därmed inte svårt att förstå och bemöta det som respondenterna lyfte fram.

Respondenterna lät mig dessutom att observera förskolornas miljöer innan jag genomförde intervjuerna och på ena förskolan fick jag även möjligheten att se en pågående musikaktivitet. Detta gjorde att jag fick en mer verklighetstrogen bild av hur musikverksamheten faktiskt fungerar i praktiken, vilket gör att det styrker det som sägs i intervjun.

Min studie är baserad på ett litet urval av två respondenter från två olika förskolor i olika stadsdelar. På grund av det låga urvalet kan detta ha påverkat resultatet. Tanken från början var att ha tre respondenter. Olyckligtvis ställde två av dem in dagen innan intervjutillfället skulle ske, jag fick därför snabbt leta reda på alternativa respondenter, men fick endast tag på en ny som ansåg sig vara lämplig för min undersökning och kunde ställa upp på kort varsel då detta skedde så pass sent in i perioden. De två respondenter som tackade ja till att medverka i min undersökning hade så pass stor kompetens och kunskap inom mitt valda ämne att jag ansåg det var tillräckligt.

5.5 Relevans för läraryrket

Genom denna studie har jag kommit fram till att musik har stor inverkan på barns lärande och utveckling, både musikaliskt, liksom inlärning av andra ämnen och kunskaper. Att spela och sjunga tillsammans skapar en känsla av samhörighet, trygghet och glädje. Genom musikaktiviteter stärks självkänslan och man utvecklar bland annat förmågan till samspel, kommunikation och samarbete.

Min studie kan ge andra pedagoger en uppfattning om värdet av att använda musik i arbetet med barn i förskolan. Vidare kan studien ge pedagoger en insikt om att musik kan vara ett pedagogiskt verktyg att arbeta med för att stimulera och främja barns lärande och utveckling.

5.6 Förslag på vidare forskning

Musik är något som ska genomsyra det dagliga arbetet enligt läroplanen för förskolan (Lpfö98) och det borde tas tillvara på mer. När jag ser till resultatet i mitt examensarbete önskar jag att lärarutbildningen inkluderar musik och även de övriga estetiska ämnena som obligatoriska för att stärka pedagogernas självbild om musik och den estetiska verksamheten.

Under den period som jag har ägnat mig åt mitt examensarbete har det kommit upp nya tankar och funderingar inom ämnet. Det skulle till exempel vara intressant att göra en studie med ett större urval för att se om man kan dra några andra slutsatser. Det vore även av intresse att genomföra en studie som jämför förskolor med musikalisk inriktning och förskolor som bedriver en pedagogisk verksamhet där musik inte får lika stort utrymme. Jag har också funderat över hur barnen tänker och upplever musikaktiviteterna i förskolan, vilket hade varit intressant att undersöka.

6. Slutord

Genom denna studie har jag kommit till insikt att musik har en väldigt stor inverkan på våra liv från början till slut och det är viktigt att ta tillvara på den. I min blivande yrkesroll som pedagog på förskola har jag som mål att arbeta aktivt med musik och inspirera andra inom yrket.

7. Referenser

Antal Lundström, I (1996). *Musikens gåva – Hur musik påverkar barns utveckling genom att stimulera inneboende resurser och ge ökad social kompetens*. Uppsala: Konsultförlaget i Uppsala AB.

Bjørkvold, Jon-Roar (2005). *Den musiska människan*. Stockholm: Runa.

Bojner, Gunilla (1998). *Musik och lek: musikaliska fantasiresor*. Vaxholm Uppsjö läromedel.

Claesson, Silwa. (2002). *Spår av teorier i praktiken*. (1:a upplagan). Lund: Studentlitteratur.

Dysthe, Olga. (Red.). (2003). *Dialog, samspel och lärande*. Lund: Studentlitteratur.

Esaiasson, P, Gilljam, M, Oscarsson, H & Wängnerud, L. (2007). *Metodpraktikan: Konsten att studera samhälle, individ och marknad*. (3:e upplagan). Stockholm: Norstedts Juridik AB.

Fagius, Gunnel (Red.). (2007). *Barn och sång: om rösten, sången och vägen dit*. Lund: Studentlitteratur.

Lpfö98 (reviderad 2010). *Läroplanen för förskolan*. Utbildningsdepartementet.

Sæther & Angelo-Aalberg (2006). *Barnet og musikken: Innføringsbok i musikkpedagogikk for førskolelærerstudenter*. Oslo: Universitetsforlaget.

Jederlund, Ulf. (2002). *Musik och språk*. Stockholm: Runa.

Uddholm, Mats (1993). *Pedagogen och den musiska människan*. Mölndal: Lutfisken AB.

Uddén, Berit. (2004). *Tanke, visa, språk: Musisk pedagogik med barn*. Lund: Studentlitteratur.

Vetenskapsrådet: God forskningsred, Vetenskapsrådets rapportserie 1:2011.

Vygotskij, Lev, S. (1995). *Fantasi och kreativitet i barndomen*. Göteborg: Daidalos AB.

Bilaga

Intervjuguide

Bakgrundsinformation

Vad har pedagogen för utbildning?

Hur många år har pedagogen varit verksam?

Pedagogens tankar kring användandet av musik i förskolan

När används musik i verksamheten och hur ofta?

På vilket sätt använder ni musik i arbetet med barn? Berätta hur ni arbetar.

Har ni något uttalat syfte med att använda musik på detta sätt?

Vad tror du att det betyder?

Hur gör du för att få in musik i arbetet med barn?

Hur ser en typisk sång/musiksamling ut i er verksamhet?

Hur upplever du samlingen medan den pågår? Exemplifiera.

Vad tror du det betyder?

Hur tänker du som pedagog kring musik i förskolan?

Vad tror du musik har för betydelse för barns utveckling och lärande?

Pedagogens tankar kring vad som skulle kunna utvecklas och förbättras i arbetet med musik i förskolan

Vad skulle du vilja utveckla och förbättra när det gäller arbetet med musik i förskolan?

Hur skulle det kunna förbättras?